

Актуальні питання, з якими звертаються громадяни до відділу з питань нотаріату Головного територіального управління юстиції в Одеській області

Проаналізувавши питання, з якими найчастіше звертаються (письмове звернення, дзвінок на телефонну «гарячу лінію», усне звернення в громадській приймальні тощо) громадяни до Головного територіального управління юстиції в Одеській області, необхідно окремо звернути увагу та надати більш детальну інформацію щодо наступних.

Як забезпечується реалізація права на спадкування особами з тимчасово-окупованих територій?

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення реалізації права на спадкування» (набрав чинності 04.03.2015) ст. 1221 Цивільного кодексу України доповнено частиною третьою, якою передбачено можливість в особливих випадках місце відкриття спадщини встановлювати законом.

Відповідно до ст. 9¹ Закону України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції», у разі якщо:

- останнім місцем проживання спадкодавця є населений пункт, на території якого органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження, затверджений рішенням Кабінету Міністрів України, місцем відкриття спадщини є місце подання першої заяви, що свідчить про волевиявлення щодо спадкового майна, спадкоємців, виконавців заповіту, осіб, заінтересованих в охороні спадкового майна, або вимоги кредиторів.

- місце проживання спадкодавця невідоме, а нерухоме майно або основна його частина, у разі відсутності нерухомого майна – основна частина рухомого майна знаходиться на вищезазначеній території, місцем відкриття спадщини є місце подання першої заяви, що свідчить про волевиявлення щодо спадкового майна, спадкоємців, виконавців заповіту, осіб, заінтересованих в охороні спадкового майна, або вимоги кредиторів.

Спадкова справа підлягає реєстрації у Спадковому реєстрі, відповідно до Порядку реєстрації деяких спадкових справ у Спадковому реєстрі, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України 15.04.2015 № 210.

Таким чином, станом на сьогоднішній день законодавцем вжито заходів для забезпечення реалізації права на спадкування особами з тимчасово-окупованих територій, а саме: нотаріус має право здійснити всі необхідні та передбачені чинним законодавством України дії щодо оформлення спадщини, і лише при наявності у спадковій справі всіх необхідних документів та проведених оплат (ст. 42 Закону України «Про нотаріат»), видати свідоцтво про право на спадщину.

При цьому, будь-яких пільг щодо наявності у спадковій справі всіх необхідних документів не передбачено.

Щодо перевірки місця відкриття спадщини (отримання довідки про реєстрацію місця проживання спадкодавця).

Відповідно до п. 8.1 Порядку реєстрації місця проживання та місця перебування фізичних осіб в Україні та зразків необхідних для цього документів, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України 22.11.2012 № 1077, відомості про місце проживання/ перебування особи та інші персональні дані особи надаються адресно-довідковими підрозділами територіальних органів ДМС і підрозділами ДМС [за запитами осіб, органів державної влади, підприємств, установ, організацій, закладів щодо доступу до персональних даних](#) за встановленою формою, та оформлюються відповідно до частини четвертої ст. 16 Закону України «Про захист персональних даних» за умови згоди суб'єкта персональних даних, наданої володільцю бази персональних даних на обробку цих персональних даних, або відповідно до вимог закону. Довідки про реєстрацію місця проживання/місця перебування особи надаються за запитом самої особи або її законного представника, а також іншої особи за умови надання особою, щодо якої запитується інформація, згоди на надання інформації про неї. Запит про реєстрацію місця проживання/перебування особи подається до територіального підрозділу або територіального органу ДМС за місцем проживання, а після утворення центрів надання адміністративних послуг – до відповідного центру. Згідно зі ст. 46 Закону України «Про нотаріат», нотаріус має право витребувати від фізичних та юридичних осіб відомості та документи, необхідні для вчинення нотаріальної дії. Відповідно до п. 30 Переліку адміністративних послуг органів виконавчої влади, які надаються через центр надання адміністративних послуг, додатку до Розпорядження Кабінету Міністрів

України 16.05.2014 № 523-р, оформлення та видача довідки про реєстрацію місця проживання/місця перебування особи є адміністративною послугою.

У зв'язку з викладеним, для отримання довідок з останнього місця реєстрації померлого на тимчасово окупованій території чи довідок за Формою № 1 (якщо домова книга відсутня) необхідно звертатися до:

- Управління ДМС у Донецькій області (адреса: вул. Митрополитська, буд. 20, м. Маріуполь, Донецька обл., 87515; тел.: (0629) 33-10-01; офіційний сайт – <http://dn.dmsu.gov.ua>) – в телефонному режимі повідомлено, що частина архіву з тимчасово окупованої території перевезена;

- Управління ДМС у Луганській області (адреса: вул. Партизанська, буд. 12, м. Сєвєродонецьк, Луганська обл., 93404; тел.: 067-315-85-81; офіційний сайт – <http://lg.dmsu.gov.ua>) – в телефонному режимі повідомлено, що архів з тимчасово окупованої території не перевезено.

Куди направляти запити щодо витребування відомостей, які наявні в державних органах та установах?

На сьогоднішній день склалася ситуація, коли державні органи та установи, які діяли на тимчасово окупованій території змінили своє місце розташування та перебувають на території України, однак єдиний перелік цих органів із зазначенням їх адрес відсутній.

Міністерством юстиції України, Головним територіальним управлінням юстиції вживаються заходи щодо узагальнення наявної інформації про зміну дислокацій органів/установ та доведенню до відома нотаріусів, а саме, доводяться до відома та врахування в роботі інформаційними листами (розміщені на офіційному сайті - <http://notary-just.odessa.gov.ua>):

щодо незаконності створених органів на тимчасово окупованій території та незаконності виданих ними документів;
про переміщення на контрольовану територію відділів державної реєстрації актів цивільного стану Луганської та Донецької областей;
про переміщення Луганського обласного державного нотаріального архіву тощо.

У який строк необхідно отримати свідоцтво про право на спадщину?

Видача свідоцтва про право на спадщину спадкоємцям, які прийняли спадщину, ніяким строком не обмежена.

Лише за наявності у спадковій справі усіх необхідних документів, нотаріус видає спадкоємцю свідоцтво про право на спадщину.

Якщо спадкоємців декілька, то кожному із них видається окреме свідоцтво про право на спадщину із зазначенням його частки.

Видача свідоцтва про право на спадщину на майно, яке підлягає реєстрації, проводиться нотаріусом після подання правостановлюючих документів щодо належності цього майна спадкоємцеві та перевірки відсутності заборони або арешту цього майна.

Обов'язок подання нотаріусу відомостей та документів, необхідних для оформлення права на спадщину, покладається законодавством України на спадкоємців.

При цьому, нотаріус не несе відповідальності за подачу особами неправдивої інформації щодо будь-якого питання, пов'язаного із вчиненням нотаріальної дії, подання недійсних та/або підроблених документів (ст. 27 Закону України «Про нотаріат»).

Також, видача свідоцтва про право на спадщину зупиняється нотаріусом за письмовою заявою заінтересованої особи, яка звернулась до суду, та на підставі отриманого від суду повідомлення про надходження позовної заяви заінтересованої особи, яка оспорує право або факт, про посвідчення якого просить заінтересована особа, до вирішення справи судом.

Інформує відділ з питань нотаріату Головного територіального управління юстиції в Одеській області